

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «PostSted»
«Kontakt»

Trondheim, 20.04.2023

Deres ref.:
«REF»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/5285

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Vedtak i klagesak om skadefelling av ulv i deler av region 8 – Sør-Varanger kommune

Vi viser til klager på Statsforvalteren i Troms og Finnmark sine vedtak datert 3. og 15. desember 2021. Klagesakene ble oversendt til oss i brev 12. og 18. januar 2022. Vi beklager lang saksbehandlingstid for denne klagesaken.

Vedtak

Miljødirektoratet finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, rovviltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Pasvik Reinbeitedistrikt 5A/5C v/Gaute Hallen søkte 1. desember 2021 om tillatelse til å felle en ulv. Bakgrunnen var at Statens naturoppsyn hadde undersøkt tre kadaver av reinsdyr som var drept av ulv i distriktet, der skadedatoene var vurdert å være innenfor perioden 29. november til 1. desember 2021. Statsforvalteren gav muntlig tillatelse til felling av en ulv 2. desember og skriftlig vedtak forelå 3. desember 2021. Det ble påvist ytterligere fem tap av rein til ulv i området de påfølgende dagene, sånn at det var totalt åtte skader av ulv på rein da Statsforvalteren gav en ny tillatelse til felling av ulv i det samme området i vedtak 15. desember 2021.

NOAH for dyrs rettigheter har påklaget vedtaket av 3. desember i brev datert 20. desember 2021, og Rovviltets Røst har påklaget vedtaket av 15. desember i brev datert 20. desember 2021.

Det ble ikke skutt ulv i som følge av tillatelsene.

Klagene

NOAH uttrykker stor bekymring over at det i det hele tatt tillates skadefelling av ulv som er en kritisk truet art på norsk rødliste. NOAH argumenterer for at vedtaket ikke er tilstrekkelig skademotivert, at andre tilfredsstillende løsninger ikke er tilstrekkelig vurdert, at tillatelsen må stanses inntil genetisk status til den aktuelle ulven er avklart. Videre ber NOAH om at vedtak om dispensasjon fra forbud mot bruk av motorkjøretøy under fellingsforsøket erklæres ugyldig.

Rovviltets Røst mener at det bør være mulig å samle inn DNA av ulven, før det fattes vedtak om felling i vinterhalvåret der sporforhold gir mulighet for funn av DNA. Viser til retningslinjene for ivaretagelse av genetisk verdifulle individer av ulv, og at slike individer så langt som mulig skal unntas fra felling. Påpeker at det for genetisk verdifulle individer er gjort avtale om at Svenske myndigheter skal kontaktes for vurdering av flytting til Sverige, som et alternativ til felling dersom kriteriene for felling anses oppfylt. Mener at skadeomfanget ikke kan anses som betydelig, og at individer på vandring må tillates. Rovviltets Røst krever at fellingsvedtaket av 15. desember 2021 omgjøres.

Det vises til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandlinger av klagen

Statsforvalteren har vurdert klagepunktene ved oversendelse av klagen i januar 2022. Statsforvalteren har ikke funnet grunnlag for å endre vedtakene og har derfor sendt klagen til oss for avgjørelse av sakene.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev i sin helhet.

Miljødirektoratets vurderinger

Det er i utgangspunktet gjort to separate vedtak om skadefelling av ulv i deler av Sør-Varanger kommune 3. og 15. desember 2021. Vi har valgt å behandle klagesakene under ett, ettersom vi ser det som svært sannsynlig at de to sakene angår den samme ulven.

Ulv er fredet. Det er likevel mulig å felle ulv, blant annet for å hindre skade på tamrein. Vilårene for fellingstillatelsen er at felling ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Betinget kvote

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til rovviltneimnda i region 8 sine vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv av 13. april 2021, der det ble fastsatt en kvote på 3 ulver for region 8 gjeldende for perioden 1. juni 2021 til 15. februar 2022.

Vedtaket om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Troms og Finnmark myndigheten til å vurdere skadefelling av ulv i konkrete situasjoner. Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren vektlegge føringene i regional forvaltningsplan, samt drøfte de opplistede skjønnskriteriene i rovviltforskriftens § 9 i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Genetisk verdifulle individer

Det er utarbeidet felles retningslinjer for norske og svenske myndigheter i forvaltningen av ulver som immigrerer fra den finsk-russiske bestanden, ettersom disse anses som genetisk verdifulle for den svensk-norske bestanden. Retningslinjene er gjengitt i Stortingsmelding 21 (2015-2016)¹

¹ [Meld. St. 21 \(2015-2016\) - regjeringen.no](#)

kap. 2.6. Genetisk verdifulle ulver er definert som innvandrende ulver fra østlige populasjoner immigranter (omtalt som F0), og førstegenerasjonsavkom til immigranter (omtalt som F1).

Det følger av retningslinjene at ulver som er definert som genetisk verdifulle så langt mulig skal unntas fra skadefelling/skyddsjakt og lisensfelling/licensjakt. Terskelen for å tillate skadefelling av slike individer skal følgelig ligge høyere, enn for øvrige ulver i Norge og Sverige.

Det lar seg ikke gjøre å holde rede på et hvert individ av ulv i den skandinaviske ulvebestanden til enhver tid, men avtalen som er inngått med svenske myndigheter om å gjensidig informere hverandre dersom DNA fra genetisk verdifulle ulver registreres, er inngått for å øke mulighetene for å kunne skjerme slike individer fra felling. Det foreligger dog ikke noe krav om at dyret skal identifiseres med DNA, før det kan åpnes for skadefelling. Men det er en føring om at det, så langt det er mulig, gjennomføres forsøk på innsamling av prøve for identifisering av genetisk status før det fattes vedtak om felling.

Det er viktig at statsforvalterne gjør en vurdering av om det kan være en mulighet for å få samlet DNA og avklart genetisk status, før vedtak om felling fattes. Rowiltets Røst har poengtert at det bør være lettere å klare å samle inn DNA av det aktuelle dyret på snødekt mark, og vi støtter dem i at det i løpet av noen uker med sporsnø bør kunne forventes at det er muligheter for å gjøre funn av DNA fra det aktuelle skadegjørende individet. Samtidig vil det alltid være nødvendig å avveie ønsket om genetisk avklaring for det aktuelle individet, opp mot den tapsrisikoen som påløper ved å utsette iverksettelse av et skadefellingsforsøk. Skader påført av ulv kan eskalere raskt, hvis felling ikke iverksettes og lykkes.

I den konkrete saken var det ikke gjort noen funn av DNA fra ulven før vedtakene om felling ble fattet, og det ble heller ikke gjort noen slike funn senere. Dyrets faktiske opprinnelse er derav ukjent. Statsforvalteren har i sin vurdering av saken antatt at individet var en immigrant fra Finland eller Russland, vi tiltrer denne vurderingen. Gitt vurderingen om at individet sannsynligvis er en immigrant bør statsforvalteren følge retningslinjene for genetisk verdifulle individer, selv om det ikke foreligger en entydig påvisning av at individet er en immigrant.

Skadeomfang og skadepotensiale

Det er på vedtakstidspunktet for fellingsvedtaket 3. desember 2021, påvist 3 rein drept eller skadet av ulv i området. Ytterligere fem reinsdyr ble påvist drept av ulv før det ble fattet et nytt vedtak om skadefelling av ulven 15. desember 2021. Omfanget av påviste skader, særlig ved den første iverksettingen av skadefellingstillatelse var begrenset. Føringerne om at genetisk verdifulle ulver så fremt mulig skal skjermes fra felling tilsier at det må aksepteres et noe større skadeomfang fra slike individer, enn for individer av ulv som ikke er genetisk verdifulle.

Det å avvente situasjonen for å se om skadesituasjonene eskalerer eller om individet vandrer videre, kan være et handlingsalternativ ved første observasjon. Samtidig vil ulv som opptrer i reinbeiteområdene i Finnmark oftest utgjøre et stort skadepotensialet dersom ulven skal fortsette å vandre i reinbeiteområdene over tid. Statsforvalteren har også lagt til grunn at ulven sannsynligvis har påført skader på rein utover de påviste skadene.

Der skader registreres over tid, vil skadefelling kunne være et aktuelt tiltak, men da etter at punktene i de felles retningslinjene om genetisk verdifulle dyr er undersøkt/gjennomgått. Vi ser at en strategi der en eventuelt velger å la det aktuelle individet fortsette sin vandring, i håp om at den selv skal ta seg til områdene der den svensk-norske bestanden har sine reproduksjonsområder, ikke er forenelig med en streng soneforvaltning og at skadeomfanget vil kunne bli stort. Det vil derfor ofte være nødvendig å få gjort en konkret vurdering av om det er aktuelt å forsøke en flytting av det skadevoldende individet. Myndigheten til å vurdere flytting av ulv, ligger som Statsforvalteren har påpekt hos Miljødirektoratet.

Flytting som alternativ til felling

Med jevne og ujevne mellomrom vil det komme inn nye immigranter til Norge eller Sverige, fra nabobestanden i øst. Men kun et fåtall av de individene som tar seg inn i Norge eller Sverige går hele veien ned til den reproduserende svensk-norske ulvebestanden før de etablerer seg, og enda noen færre klarer å få etablert seg å få valper som igjen får valper. Den norsk-svenske bestanden anno 2021/2022, som talte over 500 ulveindivider, kan alle føres tilbake til i alt seks ulike immigranter, to tisper og fire hanner, samt en ny immigrant (hann) som fikk sitt første valpekull våren 2021.

Det er en stor utfordring at ulv på innvandring fra Finland eller Russland må vandre igjennom store sammenhengende tamreinområder før de kan komme ned til områdene med ønske om reproduserende ulv i Norge og Sverige. Behovet for en forvaltning som forsøker å forhindre at immigranter felles under innvandring er åpenbar. Samtidig er det utfordrende å finne balansen mellom det å skulle ivareta innvandrende dyr, opp mot det å unngå etablering av ulv i tamreinområdene.

Norske og svenske myndigheter er enige om at naturlig innvandring absolutt er å foretrekke fremfor aktive flyttinger av ulv. Foruten at aktive flyttinger er tid- og kostnadskrevende, samt risikoen med mulig spredning av sykdommer og parasitter, vil det også være sosiale kostnader forbundet med aktive flytt. Det vil oftest bli konflikter i området der dyret flyttes til, og aktiv flytting vil også kunne påvirke allmennhetens syn på viltartens ville opprinnelse. Aktiv flytting er likevel et tiltak som i et fåtall tilfeller har blitt utført både i Norge og i Sverige.

Det å eventuelt flytte på individer som et alternativ til naturlig vandring, vil innebærer krevende avveininger. Der risikoene for tap av tamrein, eventuell smittespredning med individer med ukjent helsetilstand, og den genetiske situasjonen for den svensk-norske ulvebestandens må avveies.

Siste flytting av ulv i Norge ble gjort i januar 2021. Den gangen var det Klima- og miljødepartementet som besluttet at et genetisk verdifullt individ (immigrant) og dens make skulle flyttes fra å være i et revir delvis utenfor og delvis innenfor ulvesonen til et område helt innenfor ulvesonen. Flyttingen resulterte i at immigranten etablerte seg i det helnorske reviret Setten i 2021. Første kull etter denne hannen ble registrert født våren 2021, et nytt kull er registrert i 2022.

En eventuell flytting av ulv fra Finnmark til norsk ulvesone vil innebære en vesentlig lengre flytteavstand, enn de flyttingene av ulv som er utført tidligere i Norge og et slikt flytting ville nok

ikke vært aktuelt på vedtakstidspunktet. Vi er videre kjent med at det for tiden, ikke er aktuelt med flytting av ulv internt i Sverige, så flytting fra Norge til Sverige ville nok heller ikke vært aktuelt på vedtakstidspunktet. Men vi finner grunn til å påpeke at retningslinjene som er etablert for å forsøke å ivareta genetisk verdifulle individer bør følges i situasjoner der vilkårene for å tillate skadefelling av slike individer anses som oppfylt i Norge.

Bruk av motorkjøretøy

Statsforvalteren har etter viltloven § 35 anledning til å dispensere fra reglene om jaktutøvelse i viltloven. Denne delegasjonen er gitt ved kommentarer til rovviltforskriften § 9 tredje ledd, tredje avsnitt. Kommentarene til forskriften har på lik linje med selve forskriften vært på høring, og er derfor å anse som en del av forskriften. Det betyr at Statsforvalteren kan åpne opp for å gi unntak fra viltloven § 21 første ledd bokstav b og c.

For å sikre effektiv lokalisering av skadegjørende individ, samt for å øke sjansene for å felle det skadegjørende individet, kan statsforvalteren dispensere fra forbudet mot å bruke motorkjøretøy utenfor vei til lokalisering av individet. Motorkjøretøy kan i tillegg til lokalisering, også anvendes for å ringe inn individet, forutsatt at det ikke forfølges. For å unngå at individet opplever forfølging fra snøskuter, er det ikke lov å bruke snøskuter til å følge spor i dyrets retning.

Miljødirektoratet mener dispensasjonen fra forbudet i viltloven § 21 gav en økt mulighet for skadefelling, og at de ulempene som er knyttet til dispensasjonene ikke er urimelige sett i forhold til de interesser som sto på spill.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Troms og Finnmark sitt vedtak, samt vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevene og vi tiltrer i det vesentlige statsforvalteren sine vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalteren sine vedtak om felling av ulv, datert 3. og 15. desember 2021.

Vi anbefaler samtidig at Statsforvalteren i Troms og Finnmark for fremtidige saker så langt det er mulig søker genetisk avklaring forut for vedtak om skadefelling av ulv, og omtaler hvilke avveininger og vurderinger sett i forhold til terskel for skadeomfang som er lagt til grunn dersom genetisk status ikke er avklart. Videre ber vi om at retningslinjene for genetisk verdifulle individer, følges både i tilfeller der det aktuelle individet er påvist å være genetisk verdifullt, men også i tilfeller der statsforvalteren anser det som overveiende sannsynlig at det aktuelle individet er en genetisk verdifull ulv.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK	Postboks 700	9815	VADSØ
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Roviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	TROMSØ
REINBEITEDISTRIKT 5 A PASVIK	v/Egil Kalliainen Svanvikveien 2130	9925	SVANVIK